

**Anders Munk (1922-1989)
w 70 rocznicę urodzin**

WANDA TRUSZKOWSKA

Katedra Fitopatologii Akademii Rolniczej we Wrocławiu

Truszkowska W.: (University of Agriculture, Chair of Phytopatology, Cybulskiego 32, 50-205 Wrocław, Poland). *Anders Munk (1922-1989) – 70th anniversary of birth*. Acta Mycol. XXVII (1): 3-6, 1991-1992.

Biography of dr. Anders Munk, Danish famous mycologist, born in Kolding 1922 and died 1989 in Kopenhagen, an excellent specialist in the matter *Pyrenomyces*.

W 1992 roku przypada 70 rocznica urodzin Andersa Munka, znanego duńskiego mikologa, zmarłego pod koniec czerwca 1989 roku. Śmierć poprzedziła długotrwała choroba. Silne bóle kręgosłupa, z biegiem czasu coraz dokuczliwsze, uniemożliwiły mu aktywność życiową. Pozostawił żonę Ruth, pięcioro dzieci i wnuczeta. Kontakt z całą gromadką oraz gra na fortepianie, jako że był wielkim miłośnikiem muzyki Chopina, stanowiły główne źródło radości w końcowym okresie jego życia.

Początek naukowej działalności Andersa Munka jako mikologa datuje się od lat, kiedy uczęszczał do szkoły w rodzinnej miejscowości Kolding. Nawiązał wówczas znajomość z Poulem Larsenem, który już wtedy miał własny pogląd na system grzybów. Poul Larsen i Øjvind Winge zainteresowali Munka światem tych organizmów. Po przeczytaniu dzieła Nannfeldta p. t. „Studien über die Morphologie und Systematik der nichtlichenisierte inoperculaten Discomyceten” zapalił się do podjęcia studiów botanicznych na uniwersytecie w Kopenhadze (1940). Po otrzymaniu dyplomu magisterskiego (1946) otrzymał zajęcie związane z pracą nad antybiotykami w fabryce chemicznej w Løven. Nie dawała mu ona żadnej satysfakcji życiowej, postanowił więc zmienić zawód przenosząc się wraz z żoną do szkolnictwa w Silkeborg. Kontynuował studia nad grzybami poświęcając im cały wolny czas. Dzięki temu w 1953 roku przedstawił swoją pracę doktorską zawierającą wiele odkrywczych wiadomości.

Następnie, w celu prowadzenia dalszych obserwacji mikologicznych okresowo zamieszkał z rodziną na wyspie Bornholm. W 1955 roku powrócił do Kopenhagi. Do 1963 roku korzystał z uniwersyteckiego stypendium w Institut for Sporeplanter pracując pod kierunkiem profesora Mortena Langego. Zajmował też stanowisko nauczyciela w różnych gimnazjach, aż trafił do Duńskiej Wyższej Szkoły Nauczycielskiej, w której został (1965) profesorem biologii.

Anders Munk wcześniej niż inni uświadomił sobie zagrożenie dla człowieka płynące z zaburzeń ekologicznych w naturze. Jego wiedza na ten temat nie spotykała się jednak z pełnym uznaniem kolegów i studentów wymienionej Szkoły Nauczycielskiej. Z tego okresu pochodzą wydane wspólnie z żoną podręczniki do biologii. Na szczególną uwagę zasługuje dzieło „Biologie humanitaire” (1971) przetłumaczone na kilka języków europejskich.

W całym świecie mikologicznym Munk był niezmiernie ceniony jako specjalista. W 1974 roku zaproszono go jako honorowego gościa tradycyjnie obchodzonego co roku „Autumn Foray” organizowanego przez Mycological Society w Cambridge.

Ze swej strony pragnę dodać, że Anders Munk był wybitnym znawcą *Pyrenomycetes*, grupy grzybów stosunkowo mało poznanej w Polsce. Prace na ich temat były fragmentarycznymi opisami pojedynczych gatunków, stąd wyniknęło moje zainteresowanie nimi. Zafrapowały mnie wówczas publikacje Munka. W kontakcie z nim podjęłam prace nad polskimi przedstawicielami *Pyrenomycetes*. Mimo, że w trakcie opracowywania tych grzybów miałam liczne kontakty z innymi europejskimi specjalistami, za swego Mistrza w tej dziedzinie uważałam A. Munka. Trzeba tu podkreślić, że był on człowiekiem bardzo skromnym, a ta rzadko spotykana zaleta stanowiła jego ogromny urok. Protestował przeciwko nazywaniu go Mistrzem i rozmówcę traktował po koleżeńsku.

Spośród młodych mikologów tylko nieliczni znali go osobiście. Munk zawsze bardzo chętnie służył swoją wiedzą młodym ludziom wykazującym zainteresowanie tą wiedzą. Zasłużył sobie tym na wielką ich wdzięczność.

Ten uczony, o charakterystycznej wnikliwości badacza, dzięki cennemu dorobkowi naukowemu, uważany za jednego z najlepszych mikologów w skali światowej przebywał w Polsce w 1966 roku i uczestniczył w IV Kongresie Europejskich Mikologów w Warszawie. Była to okazja do bezpośredniej dyskusji. Podczas wycieczek kongresowych Munk śledził i znajdował *Pyrenomyces* występujące na szczątkach roślin pod wodą, w jeziorach, o czym później napisał (1967). Bardzo miły i ciepły był jego stosunek do naszego kraju. Podziwiał krajobraz i wspaniałe lasy północnej Polski oraz folklor tych regionów.

Punkt widzenia Andersa Munka w odniesieniu do nauki można przedstawić cytując wypowiedziane niegdyś słowa „osiągnięcia naukowe zależą w dużej mierze od elementu twórczego – podobnie jak w sztuce”. Jego cenny dorobek naukowy wywarł znaczący wpływ na znajomość *Pyrenomyces* w Polsce.

Szczegółowe dane z życiorysu Andersa Munka pochodzą z pracy: Laessle T. 1990. Anders Munk – Swamp 21; Scientific papers on mycology. Przesłał mi ją Dr Jan Ve s t e r h o l t, któremu pragnę tu wyrazić szczerze podziękowanie.

WYKAZ NIEKTÓRYCH PUBLIKACJI

- 1942: *Larseniella*, an my slaegt af familien *Sphaeriaceae*. Bot. Tidskr. 46 (1): 57-59
 1948: *Pyrenomyces* collected in the Peninsula Mols. Jutland. Dansk. Bot. Activ 12 (11): 1-19.
 1952: New *Pyrenomyces* from herbarium of Poul Larsen. Ibid. 14 (1): 1-8.
 1952: The system of the *Pyrenomyces*. (Dansk res.) Diss. Ibid. 15 (2): 1-163.
 1952: The system of the *Pyrenomyces*. Additions and corrections. Bot. Tidskr. 50: 86-90.
 1953: Some remarks on relation between stromatic and non-stromatic *Pyrenomyces*. Proc. 7th Intern. Bot. Congr. Stockholm 1950: 396-397.
 1954: Notes on some *Hypocreales* recently found in Denmark. Bot. Tidskr. 51: 220-229.
 1954: The bases of the systematic relationships of the *Pyrenomyces*. 8th Congr. Intern. Bot., Paris 1954. Rapp. et Comm. parvenus avant le Congr., sect. 19: 35-44.
 1954: An anatomic study in the genus *Nectria* Fr. with remarks on the pattern of variation within the genus. Ibid. 19: 49-51.
 1956: On *Metasphaeria coocodes* (Karst.) Sacc. and other fungi probably related to *Massaria* Sacc. (*Massarinaceae* n. fam.). Friesia 5: 303-308.
 1957: On relations between ecologic and taxonomic aspects in the *Pyrenomyces*. Sydowia. Ser. II. Beih. 1: 9-13.
 1957: Danish *Pyrenomyces*. Dansk Bot. Activ 17 (1): 1-491.
 1958: *Ascoloculares* and *Ascohymeniales*. [In:] F. H. Møller. Fungi of the Faeröes. II: 57-97.

- 1964: Studies on lignicolous *Sordariaceae*. *Mycologia* 56: 77-98. (Carrol G. C., Munk A.).
- 1964: *Eriosphaeria aggregata* nov. spec., ein neuer sphärialer Ascomycet aus den Alpen. *Ber. Schw. Bot. Ges.* 74: 54-57. (Müller E., Munk A.).
- 1965: On some species of *Endoxyla* recently found in Denmark. *Bot. Tidskr.* 61: 56-70.
- 1966: Three new species of inconspicuous *Pyrenomycetes*. *Bot. Not.* 119: 177-184.
- 1967: Aquatic *Pyrenomycetes*. (Foredragsref.). *Ibid.* 120: 499.
- 1969: *Lasiosphaeria heterotricha* n. sp.. *Friesia* 9: 151-154.